



UNHCR
The UN
Refugee Agency

**ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ
ΤΗΣ ΥΠΑΤΗΣ ΑΡΜΟΣΤΕΙΑΣ ΤΟΥ ΟΗΕ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
ΤΩΝ ΙΡΑΚΙΝΩΝ ΑΙΤΟΥΝΤΩΝ ΑΣΥΛΟ
ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ**

(αποσπασματική μετάφραση)

Η παρούσα έκθεση έχει συνταχθεί από την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες βάσει πληροφοριών που ελήφθησαν από διάφορες δημοσιοποιημένες πηγές, αναλύσεις και σχόλια καθώς και βάσει πληροφοριών του προσωπικού της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες ή των επιχειρησιακών συνεργατών της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στο Ιράκ. Απευθύνεται κατ' αρχήν σε όσους ασχολούνται με τη διαδικασία καθορισμού του καθεστώτος του πρόσφυγα και επικεντρώνεται σε θέματα που ανακύπτουν συχνότερα κατά την εξέταση των αιτημάτων ασύλου στις διάφορες έννομες τάξεις. Οι πληροφορίες που περιλαμβάνει δεν είναι εξαντλητικές όσον αφορά στην κατάσταση που επικρατεί στη χώρα ούτε αποφασιστικής σημασίας για την εξατομικευμένη αξιολόγηση των αιτημάτων ασύλου ή καθορισμού του καθεστώτος του πρόσφυγα. Η παράθεση πληροφοριών ή απόψεων τρίτων μερών δεν σημαίνει την υιοθέτησή τους από την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες.

Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR)

Γενεύη, Δεκέμβριος 2007

Περιεχόμενα

	Σελίδα
Περίληψη _____	1
II. Οι σημαντικότερες εξελίξεις στους τομείς της πολιτικής και της κατάστασης ασφάλειας_	4
1. Η Επιχείρηση «Κύμα» _____	4
2. Κινήματα «αφύπνισης» _____	6
3. «Αναστολή» των δραστηριοτήτων του Στρατού του Mehdi _____	8
4. Θρησκευτικός Διαχωρισμός _____	9
5. Πολιτική συμφιλίωση _____	10
6. Παράδοση της ασφάλειας στο Νότιο Ιράκ και κλιμάκωση της ενδο-σιιτικής βίας _____	12
7. Ασφάλεια των αμάχων _____	13
III. Κατάσταση Ασφάλειας στο Κεντρικό Ιράκ _____	15
1. Επαρχία της Βαγδάτης _____	15
2. Επαρχίες Kirkuk και Ninewa _____	15

Περίληψη

Η παρούσα επικαιροποιημένη έκδοση για το Ιράκ επικεντρώνεται στις εξελίξεις που σημάδεψαν το κεντρικό και νότιο τμήμα της χώρας από το Φλεβάρη έως το Νοέμβριο του 2007. Την ίδια περίοδο οι εξελίξεις που σημειώθηκαν στις τρεις βόρειες επαρχίες Sulaymaniyah, Erbil και Dohuk, και αφορούν στην ένταση που πυροδοτήθηκε στα σύνορα με την Τουρκία, δεν αναλύονται καθώς γενικά δεν είναι ουσιώδους σημασίας για την ανάγκη διεθνούς προστασίας των αιτούντων άσυλο από το Ιράκ.

Στην παρούσα συμπληρωματική έκδοση εκτίθενται οι σημαντικές εξελίξεις στους τομείς της ασφάλειας και της πολιτικής που σημειώθηκαν από το Φλεβάρη έως το Νοέμβριο του 2007. Καλύπτονται κάποια ζητήματα κλειδιά που αντιμετωπίζουν οι Κατευθυντήριες Οδηγίες για την Αξιολόγηση των Αναγκών Διεθνούς Προστασίας των Ιρακινών Αιτούντων Άσυλο (του Αυγούστου 2007), όπως είναι η γενικότερη κατάσταση ασφάλειας, η θρησκευτική βία και η πολιτική συμφιλίωση. Άλλα θέματα αναπτύσσονται για πρώτη φορά και αφορούν στην επιχείρηση «Κύμα» (Surge) που διεξήγαγαν τα αμερικανικά στρατεύματα, στην εμφάνιση κινημάτων «αφύπνισης» (φυλετικές ομάδες και ομάδες στασιαστών στρέφοντα κατά της Al Qaida του Ιράκ), στην «αναστολή» των δραστηριοτήτων της Jaish Al-Mahdi (Στρατός του Mehdi) και στην παράδοση της ευθύνης τήρησης της ασφάλειας και τάξης καθώς και στην κλιμάκωση της ενδο-σιιτικής βίας στο Νότιο Ιράκ.

Από τις διαθέσιμες πληροφορίες προκύπτει ότι έχει σχετικά βελτιωθεί η κατάσταση ασφαλείας στο Κεντρικό Ιράκ. Η πλέον αξιοσημείωτη εξέλιξη στον τομέα της ασφάλειας είναι η σημαντική μείωση των δολοφονιών με θρησκευτικά κίνητρα και των γενικότερων απωλειών των αμάχων. Όμως, παραμένει ψηλό στο κεντρικό και στο νότιο Ιράκ το επίπεδο των παραβιάσεων των δικαιωμάτων του ανθρώπου και της θρησκευτικής και ενδο-θρησκευτικής βίας. Είναι υψηλό το επίπεδο των απωλειών των αμάχων που κινδυνεύουν από τη στοχοποιημένη βία, συμπεριλαμβανομένων της ανατίναξης αυτοκινήτων με βομβιστικούς μηχανισμούς, των επιθέσεων αυτοκτονίας, των επιθέσεων με μικρά και ελαφρά όπλα και όλμους, των αρπαγών και των εξωδικαστικών εκτελέσεων, που αποτελεί σύνηθες φαινόμενο σε πολλές περιοχές του κεντρικού και του νοτίου Ιράκ, αν και η έντασή του διαφέρει από Επαρχία σε Επαρχία. Δεν έχουν πάψει να αποτελούν πραγματικότητα οι δολοφονίες με πολιτικά και θρησκευτικά κίνητρα, οι απαγωγές, οι δολοφονίες δημοσιογράφων και άλλων επαγγελματιών, μελών θρησκευτικών και εθνοτικών μειονοτικών ομάδων, προσώπων που θεωρούνται παραβάτες τΩΝ ισλαμικών κανόνων και μελών του πρώην κόμματος Ba'ath. Οι Ιρακινές Δυνάμεις Ασφαλεί-

ας συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν σοβαρές προκλήσεις για τη διατήρηση της τάξης και το σεβασμό του νόμου.

Στην παρούσα, επικαιροποιημένη έκδοση, υπογραμμίζεται μεταξύ άλλων η συμφωνία ενότητας, που υπογράφηκε στα τέλη Αυγούστου 2007 από εξέχοντες σουνίτες και σίιτες αφενός και κούρδους πολιτικούς αρχηγούς αφετέρου, με αντικείμενο την απόλυση χιλιάδων κρατουμένων στους οποίους δεν είχαν απαγγελθεί κατηγορίες. Η συμφωνία αυτή σηματοδότησε τις προσπάθειες που καταβάλλονται για την ενίσχυση της εθνικής συμφιλίωσης. Όμως, ουδεμία πρόοδος σημειώθηκε στην υιοθέτηση νομοθεσίας για τα κρίσιμα θέματα όπως είναι το πετρέλαιο, η «από-μπααθικοποίηση», ο αφοπλισμός των ανταρτών και οι εκλογές στις Επαρχίες. Η ιρακινή κυβέρνηση είναι αποδυναμωμένη μετά την αποχώρηση αρκετών πολιτικών κομμάτων, συμπεριλαμβανομένων των ομάδων του Sadr και των Σουνιτών. Παραμένουν στάσιμα πολλά θέματα για τα οποία αναμενόταν πρόοδος. Η κατάσταση στο Ιράκ παραμένει εξαιρετικά ασταθής και απρόβλεπτη.

Λόγω των σοβαρών παραβιάσεων των δικαιωμάτων του ανθρώπου και της θρησκευτικής και ενδο-θρησκευτικής βίας συνεχίζονται οι πληθυσμιακές μετακινήσεις, τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό. Είναι εξαιρετικά δύσκολες οι μετακινήσεις τόσο εντός του Ιράκ όσο και στις γειτονικές χώρες εξαιτίας των ιδιαίτερα περιοριστικών πολιτικών εισόδου που εφαρμόζονται στις Επαρχίες και στα εθνικά σύνορα. Από τον Αύγουστο του 2007 (όταν εκδόθηκαν οι Κατευθυντήριες Οδηγίες για την Αξιολόγηση των Αναγκών Διεθνούς Προστασίας των Αιτούντων Άσυλο από το Ιράκ) επέστρεψαν Ιρακινοί εξόριστοι τόσο από το εξωτερικό όσο και από τις περιοχές του Ιράκ όπου είχαν προσωρινά μετακομίσει αναζητώντας ασφάλεια. Όμως, πολλές πτυχές-κλειδιά αυτών των μετακινήσεων παραμένουν άγνωστες ή ασαφείς. Διαφαίνεται ότι είναι σχετικά ήσσονος σημασίας ο αριθμός των επαναπατρισθέντων. Είναι αδύνατο να διαπιστωθεί η τάση του επαναπατρισμού και είναι ανέφικτη η επαλήθευση αφενός τα κινήτρων και αφετέρου της διάρκειάς του. Με βάση τις συνεντεύξεις που διεξήγαγε με τους επαναπατρισθέντες για τους λόγους που επέστρεψαν και για την αντικειμενική κατάσταση που επικρατεί στο Ιράκ η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες συμπεραίνει ότι, στο παρόν στάδιο, ο επαναπατρισμός δεν σηματοδοτεί αλλαγή της θέσης της όσον αφορά στις ανάγκες διεθνούς προστασίας των Ιρακινών αιτούντων άσυλο.

Οι επικαιροποιημένες πληροφορίες αναδεικνύουν ότι οι πλέον θετικές, σε πολιτικό επίπεδο αλλά και σε επίπεδο ασφαλείας, βελτιώσεις που επισυνέβησαν από το Φλεβάρη έως το Δεκέμβρη του 2007 δεν μεταφράζονται σε πολιτική συμφιλίωση, δημιουργία ι-

σχυρών και ανεξίθρησκων κρατικών θεσμών, αποκατάσταση του νόμου και της τάξης, ανασυγκρότηση και κατάλληλη παροχή υπηρεσιών.

Ενόψει των ανωτέρω, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες διατηρεί τις θέσεις που διατύπωσε στις Κατευθυντήριες Οδηγίες του Αυγούστου 2007 όσον αφορά στις ανάγκες διεθνούς προστασίας των Ιρακινών Αιτούντων Άσυλο:

→ Όσον αφορά στους αιτούντες άσυλο από το Κεντρικό και Νότιο Ιράκ:

- Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες εκτιμά ότι οι Ιρακινοί αιτούντες άσυλο από το Κεντρικό και Νότιο Ιράκ έχουν ανάγκη τη διεθνή προστασία.
- Οι Ιρακινοί αιτούντες άσυλο από το Κεντρικό και Νότιο Ιράκ πρέπει να χαρακτηρίζονται πρόσφυγες με βάση τα κριτήρια της Σύμβασης του 1951.
- Όταν δεν αναγνωρίζεται το προστατευτικό καθεστώς της Σύμβασης του 1951 στους Ιρακινούς αιτούντες άσυλο από το Κεντρικό και Νότιο Ιράκ πρέπει να τους παρέχεται διεθνής προστασία βάσει του διευρυμένου ορισμού του πρόσφυγα ή των συμπληρωματικών/επικουρικών μορφών προστασίας.
- Κατά την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες είναι ανέφικτη η εγκατάσταση σε άλλη περιοχή του Ιράκ για τους αιτούντες άσυλο που κατάγονται από το Κεντρικό και Νότιο Ιράκ. Κατά την αξιολόγηση της δυνατότητας εγκατάστασης σε άλλη περιοχή της χώρας καταγωγής στο πλαίσιο των εθνικών διαδικασιών ασύλου πρέπει να εξετάζονται προσεκτικά όλες οι ειδικότερες περιστάσεις των αιτούντων άσυλο σε εξατομικευμένη βάση. Όσον αφορά στην εφαρμογή της δυνατότητας εγκατάστασης στις τρεις βόρειες επαρχίες όσων κατάγονται από το Κεντρικό και Νότιο Ιράκ θα πρέπει να αξιολογούνται και να εξετάζονται προσεκτικά σε εξατομικευμένη βάση τα κριτήρια της εφαρμογής αυτής της έννοιας (δηλαδή εάν είναι εύλογη και αναμενόμενη η δυνατότητα του αιτούντα άσυλο να εγκατασταθεί με ασφάλεια σε άλλη περιοχή της χώρας καταγωγής του).

→ Για τους αιτούντες άσυλο από τις τρεις βόρειες επαρχίες:

- Οι ανάγκες διεθνούς προστασίας των ιρακινών που κατάγονται από τις τρεις βόρειες επαρχίες πρέπει να αξιολογούνται σε εξατομικευμένη βάση με αναφορά στα κριτήρια του ορισμού του πρόσφυγα της Σύμβασης του 1951. Στις περιπτώσεις όπου ο αιτών άσυλο δεν αναγνωρίζεται πρόσφυγας της Σύμβασης του 1951 αλλά έχει ανάγκη τη διεθνή προστασία, όπως αυτή παρέχεται από τις συμπληρωματικές μορφές προστασίας, θα πρέπει να εξετάζεται η υπόθεσή του υπ' αυτό το πρίσμα.

- Κατά την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες δεν υπάρχει δυνατότητα εγκατάστασης στο Κεντρικό και Νότιο Ιράκ για τους αιτούντες άσυλο που κατάγονται από τις τρεις βόρειες επαρχίες. Πρέπει να εξετάζεται προσεκτικά και σε εξατομικευμένη βάση η δυνατότητα εγκατάστασης σε διαφορετική από αυτήν της καταγωγής βόρεια επαρχία. Ιδιαίτερη προσοχή εφιστάται στις περιπτώσεις των αιτούντων άσυλο που ανήκουν στις κατηγορίες για τις οποίες οι Κατευθυντήριες Οδηγίες του Αυγούστου 2007 αναφέρουν ότι είναι ανέφικτη η εγκατάστασή τους σε διαφορετική από της καταγωγής τους επαρχία.

Σε κάθε περίπτωση πρέπει να εξετάζονται οι ενδεχόμενοι λόγοι αποκλεισμού από το καθεστώς του πρόσφυγα, κατά τα οριζόμενα στη διάταξη του άρθρου 1 ΣΤ (α) της Σύμβασης του 1951.

.....

II. Οι σημαντικότερες εξελίξεις στους τομείς της πολιτικής και της κατάστασης ασφάλειας

1. Η επιχείρηση «Κύμα»: Από το Φλεβάρη του 2007 αυξήθηκαν σταδιακά τα αμερικανικά στρατεύματα στη Βαγδάτη, στην Al-Anbar και στην αποκαλούμενη ζώνη της Βαγδάτης. Επίσης, η Πολυεθνική Δύναμη του Ιράκ/Ιρακινές Δυνάμεις Ασφαλείας διεξήγαγαν ευρείας κλίμακας επιχειρήσεις ασφαλείας κατά των ένοπλων ομάδων. Καταθέτοντας στο Κογκρέσο στις 10 και 11 Σεπτέμβρη 2007 ο στρατηγός David Petraeus, διοικητικής της Πολυεθνικής Δύναμης στο Ιράκ ανέφερε ότι αυτό το «Κύμα» των αμερικανικών στρατευμάτων οδήγησε στην αποδυνάμωση των δραστηριοτήτων της Al Qaida του Ιράκ και στη διάσπαση των εξτρεμιστών σιιτών ανταρτών. Η ενισχυμένη αμερικανική στρατιωτική παρουσία συνέβαλε στην πρόληψη των ευρείας κλίμακας επιθέσεων και στη μείωση των εκτελέσεων/δολοφονιών με θρησκευτικά κίνητρα, που αποτελούσαν σύννηθες φαινόμενο στη Βαγδάτη και σε άλλες περιοχές του Κεντρικού και του Νότιου Ιράκ. Όμως, σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι εξαλείφθηκαν παρόμοια περιστατικά. Συνεχίζονται οι επιθέσεις με ανατίναξη αυτοκινήτων με βομβιστικούς μηχανισμούς, οι επιθέσεις αυτοκτονίας και οι επιθέσεις με μικρά και ελαφρά όπλα και όλμους με στόχο την Πολυεθνική Δύναμη του Ιράκ/Ιρακινές Δυνάμεις Ασφαλείας και τον άμαχο πληθυσμό. Τα πρόσφατα επεισόδια στη Βαγδάτη και σε άλλες πόλεις του Κεντρικού Ιράκ επιβεβαιώνουν ότι η κατάσταση είναι εξαιρετικά εύθραυστη και

ότι οι ένοπλες ομάδες έχουν την ικανότητα να επιχειρούν και να προκαλούν απώλειες στον άμαχο πληθυσμό¹.

Υπάρχουν ενδείξεις σύμφωνα με τις οποίες δεν έχουν ηττηθεί ολοκληρωτικά οι κυριότεροι παράγοντες πρόκλησης της βίας στο Ιράκ, για παράδειγμα η Al Qaida του Ιράκ και ο Στρατός του Mehdi². Αναφέρεται ότι πολλοί εξτρεμιστές, μέλη της Al Qaida του Ιράκ, μετακινήθηκαν στα ανατολικά και βόρεια για να αποφύγουν τις συγκρούσεις με την Πολυεθνική Δύναμη / Ιρακινές Δυνάμεις Ασφαλείας και τους συμμάχους τους από τις διάφορες φυλές. Βέβαια, ήσαν υψηλά τα επίπεδα ανασφάλειας στις Επαρχίες Diyala, Salah Al-Din, Kirkuk και Ninewa όπου το 2007 σημειώθηκαν πολλές αξιοσημείωτες επιθέσεις. Αναφέρεται ότι μετακινήθηκε σε νοτιότερες Επαρχίες, όπου συμμετέχει σε μάχες με άλλες σιιτικές ομάδες, ο Στρατός του Mehdi που διατήρησε μετριοπαθή στάση τους πρόσφατους μήνες στη Βαγδάτη και από τον Αύγουστο του 2007 ανέστειλε επίσημα τη δράση του. Ο σκληροπυρηνικός κληρικός, Muqtada Al Sadr που ίδρυσε το Στρατό του Mehdi το 2003 επαναβεβαίωσε τον ηγετικό του ρόλο στην οργάνωση. Μεταξύ άλλων επέτρεψε στα αμερικανικά στρατεύματα να καταδιώξουν τους προδότες της οργάνωσής του. Κάποιοι παρατηρητές υποστηρίζουν ότι μετά το πέρας της επιχείρησης «Κύμα» μπορεί να ξεσπάσουν εκ νέου ευρείας κλίμακας συγκρούσεις υποκινούμενες από την Al Qaida του Ιράκ και το Στρατό του Mehdi³.

Εκφράζεται επίσης ανησυχία για την κατάσταση ασφάλειας που θα επικρατήσει μετά τη σταδιακή αποχώρηση των αμερικανικών στρατευμάτων και άλλων τμημάτων της Πολυεθνικής Δύναμης. Οι ΗΠΑ αποσύρουν κάποιες δυνάμεις από τις Επαρχίες Al Anbar και Diyala και αναμένεται να επιστρέψουν στα προ της επιχείρησης «Κύμα» επίπεδα τον Ιούνιο του 2008 διατηρώντας 130.000 στρατιώτες στο Ιράκ. Δεδομένων της ανυπαρξίας της πολιτικής συμφιλίωσης και της κυριαρχίας των θρησκευτικών ομάδων

¹ **Βλέπε στη σελίδα 10 της αγγλικής έκδοσης για τα περιστατικά που σημειώθηκαν στη Βαγδάτη και σε άλλες περιοχές του Κεντρικού Ιράκ.**

² Στα τέλη Οκτωβρίου 2007 ο στρατηγός Petraeus εκτίμησε ότι η Al Qaida του Ιράκ δεν επιχειρεί με πολυπληθείς ομάδες στις γειτονίες της Βαγδάτης. Σύμφωνα με τον υποδιοικητή των αμερικανικών στρατευμάτων στο Ιράκ Raymond T. Odierno, έχουν αποδυναμωθεί οι δομές υποστήριξης και προμήθειας της Al Qaida του Ιράκ και από τις αρχές του 2007 μειώθηκε κατά 60 έως 70% η επιχειρησιακή της ικανότητα.

³ Οι Robert Marley και Peter Harling της οργάνωσης International Crisis Group παραλληλίζουν το «Κύμα» της Βαγδάτης με την «Επιχείρηση Sinbad» στη Βασόρα, που στην καλλίτερη περίπτωση πάγωσε την υφισταμένη κατάσταση και την ισορροπία δυνάμεων δημιουργώντας ψευδαίσθηση σταθερότητας στην οποία υπόβοσκε ένας κτηνώδης και συλλογικός παρατεταμένος πόλεμος. Όταν ολοκληρώθηκε η βρετανική εκδοχή του «Κύματος» ξέσπασαν πάλι συγκρούσεις. Πρόβλεψαν ακόμη ότι «ακόμα και αν αποδυναμωθεί η ένοπλη αντίσταση, εξομαλυνθούν οι θρησκευτικές εντάσεις και πετύχει προς στιγμήν η επιχείρηση «Κύμα» τα γεγονότα της Βασόρας θα αναπαραχθούν σε όλη τη χώρα σε περισσότερο χαοτική και επικίνδυνη κλίμακα».

στις Ιρακινές Δυνάμεις Ασφαλείας πολλοί εμπειρογνώμονες πιστεύουν ότι μπορεί να αυξηθούν οι εκτελέσεις / δολοφονίες με θρησκευτικά κίνητρα⁴.

Τον Οκτώβριο του 2007 ο Γενικός Επιθεωρητής των ΗΠΑ για την Ανασυγκρότηση στο Ιράκ προειδοποίησε ότι: «στις περιοχές με μεικτό πληθυσμό σιιτών-σουνιτών, η αποχώρηση των αμερικανικών στρατευμάτων θα πυροδοτήσει ανοικτό πόλεμο εθνικών εκκαθαρίσεων»⁵.

Ιδιαίτερη ανησυχία εκφράζεται για τις περιοχές με μεικτό πληθυσμό όπου η μια ομάδα εκδιώχθηκε από τους αντιπάλους της καθώς και για τις όμορες ομοιογενείς σιιτικές και σουνιτικές γειτονιές.

2. Κινήματα «αφύπνισης»: στα τέλη του 2006 σουνιτικές φυλές⁶ και πρώην ομάδες εξεγερμένων⁷ της Επαρχίας Al Anbar άρχισαν να στρέφονται κατά της Al Qaida του Ιράκ, που διατηρούσε ισχυρές δυνάμεις στην περιοχή τους. Στις αρχές του 2007 οι αμερικάνικες στρατιωτικές δυνάμεις άρχισαν να υποστηρίζουν και να εκπαιδεύουν αυτές τις ομάδες που αποκαλούνται «ενεργοί πολίτες» ή «βοηθητικές δυνάμεις ασφαλείας». Ενθάρρυναν την επέκταση αυτών των κινήματων αφύπνισης σε άλλες Επαρχίες,

⁴ Σύμφωνα με την πιο πρόσφατη έκθεση της κυβέρνησης των ΗΠΑ είναι μικρή η πρόοδος που σημείωσε η ιρακινή κυβέρνηση στην ανάπτυξη αποτελεσματικών και ανεξίθρησκων ενόπλων δυνάμεων και σωμάτων ασφαλείας παρόλες τις προσπάθειες των ΗΠΑ να εκπαιδεύσουν και να εξοπλίσουν 360.000 στρατιώτες και αστυνόμους αποβλέποντας στη σταδιακή μεταβίβαση αρμοδιοτήτων στα ιρακινά θεσμικά όργανα και τελικώς στην αποχώρηση των αμερικανικών στρατευμάτων από το Ιράκ. Εκτιμάται ότι αυξήθηκαν οι Ιρακινές Δυνάμεις Ασφαλείας και ότι δραστηριοποιούνται για την καταστολή της εξέγερσης, αλλά το Σεπτέμβριο του 2007 μόλις 10 από τις 140 μονάδες επιχειρούσαν ανεξάρτητα από την Πολυεθνική Δύναμη.

⁵ Χάριν παραδείγματος αναφέρθηκε στην αγορά Dora της Βαγδάτης από την οποία όταν αποχωρήσουν τα αμερικανικά στρατεύματα οι σιίτες αντάρτες θα εκδιώξουν τους σουνίτες καταστηματαρχες.

⁶ Ο σείχης Badul Sattar Abu Risha, σουνίτης φύλαρχος στην Επαρχία Al Anbar έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην ίδρυση του κινήματος «Αφύπνιση Anbar», μια συμμαχία φυλάρχων σείχηδων και πρώην σουνιτικών ομάδων εξεγερμένων που μάχονταν κατά της Al Qaida του Ιράκ στα όρια της προαναφερόμενης επαρχίας. Οι φύλαρχοι και οι αρχηγοί των εξεγερμένων είχαν εξοργιστεί με τη συμπεριφορά των εξτρεμιστών, που προσπαθούσαν να επιβάλουν τη σκληροπυρηνική ερμηνεία του ισλαμικού δικαίου, δολοφόνησαν φυλάρχους και προσωπικότητες της εξέγερσης, απείλησαν τα τοπικά συμφέροντα των φυλών και επιδίωξαν ηγετικό ρόλο στην εξέγερση των σουνιτών. Ο πρόεδρος G. Bush συναντήθηκε με το σείχη Abu Risha και άλλους φυλάρχους σε ένα συμβολικής σημασίας ταξίδι του που πραγματοποίησε στις 3.9.2007 στην Επαρχία Al Anbar. Στις 13.9.2007 ο σείχης Abu Risha δολοφονήθηκε έξω από το σπίτι του στην πόλη Ramadi, πρωτεύουσα της Επαρχίας. Στην ηγεσία του κινήματος τον διαδέχθηκε ο αδερφός του Ahmed, που διακήρυξε ότι θα συνεχίσει να μάχεται κατά της Al Qaida του Ιράκ.

⁷ Στις ομάδες των εξεγερμένων περιλαμβάνονται ο Ισλαμικός Στρατός του Ιράκ, οι Επαναστατικές Ταξιαρχίες 1920 και ο Στρατός των Mujahedin. Τον Απρίλιο του 2007, μετά από πολλές εσωτερικές συγκρούσεις, αποκόπηκε από την Al Qaida του Ιράκ ο Ισλαμικός Στρατός του Ιράκ, η μεγαλύτερη σουνιτική ομάδα εξεγερμένων που αποτελείται κυρίως από μέλη του πρώην κόμματος Ba'ath και αξιωματικούς του στρατού. Αναφέρεται ότι ο Ισλαμικός Στρατός του Ιράκ συνεχίζει να αντιμάχεται την ιρακινή κυβέρνηση και την παρουσία των ξένων στρατευμάτων στη χώρα.

συμπεριλαμβανομένων της Βαγδάτης, της Diyala, της Salah Al-Din, της Ninewa, της Kirkuk και της Babel, όπου η σουνιτική εξέγερση ηγήθηκε σε βίαιη εκστρατεία κατά της Πολυεθνικής Δύναμης του Ιράκ/Ιρακινών Δυνάμεων Ασφαλείας και των ιρακινών πολιτών. Αξιοποιώντας τις γνωριμίες τους και τις γνώσεις τους για την κατάσταση που επικρατεί στις περιοχές διαμονής τους, αυτοί οι «ενεργοί πολίτες» διαχειρίζονται τα φυλάκια ελέγχου, περιπολούν και πληροφορούν την Πολυεθνική Δύναμη του Ιράκ/Ιρακινές Δυνάμεις Ασφαλείας για τις δραστηριότητες των εξεγερμένων.

Η Al Qaida του Ιράκ απάντησε σ' αυτά τα κινήματα «αφύπνισης» ανακοινώνοντας εκστρατεία δολοφονιών των ηγετών των σουνιτικών φυλών και των ομάδων των εξεγερμένων καθώς και των πολιτών που συνεργάζονται μαζί τους ή την επικρίνουν... Σημαντικός αριθμός φυλάρχων δολοφονήθηκε το 2007 από την Al Qaida του Ιράκ.

Στο ίδιο πνεύμα, στις Επαρχίες Babel, Wassit, Diwaniyah και Kerbala εμφανίστηκαν τοπικά σιιτικά φυλετικά κινήματα που διάκινεται εχθρικά στο Στρατό του Mehdi και στους υποτιθέμενους δεσμούς που διατηρεί με το Ιράν. Αναφέρθηκε ότι τον Οκτώβριο του 2007 «οξύνθηκαν οι σχέσεις» του Στρατού του Mehdi και των σιιτών σε πολλές σιιτικές περιοχές της Βαγδάτης. Επίσης, ότι οι πολίτες κατηγορούν το Στρατό του Mehdi για εγκληματικές ενέργειες, συμπεριλαμβανομένων των δολοφονιών αμάχων σιιτών. Όμως, η λαϊκή αντίσταση κατά του Στρατού του Mehdi δεν μπορεί να επεκταθεί στο βαθμό που επεκτάθηκε η σουνιτική αντίσταση κατά της Al Qaida του Ιράκ κυρίως λόγω της σκληροπυρηνικής ισλαμικής ιδεολογίας και των αδιάκριτων δολοφονιών που έχουν αποξενώσει αρκετούς σιίτες.

Οι ΗΠΑ εξέφρασαν την ελπίδα ότι η προαναφερόμενη συνεργασία με τις «βοηθητικές δυνάμεις ασφαλείας» θα δημιουργήσει κλίμα πολιτικής συμφιλίωσης «από τα κάτω», δεδομένου ότι έχουν βαλτώσει οι προσπάθειες συμφιλίωσης σε εθνικό επίπεδο. Αναγνωρίζεται ότι αυτές οι πρωτοβουλίες συνέβαλαν στη μείωση της βίας. Όμως, οι φύλαρχοι και οι μαχητές της εξέγερσης που δραστηριοποιούνται στις δολοφονίες και διατάσσουν την κράτηση μελών της Al Qaida του Ιράκ δεν επιχειρούν στο πλαίσιο ιεραρχημένων στρατιωτικών δομών και είναι ασαφής ο ρόλος τους. Η ιρακινή κυβέρνηση υποστηρίζει⁸ τα κινήματα «αφύπνισης» αλλά εκφράζει την ανησυχία της για την υποστήριξή τους από τις ΗΠΑ: θεωρεί ότι πρόκειται για νέα αντάρτικα κινήματα που θα

⁸ Στις 11.11.2007 η Επιτροπή Από-Μπασθικοποίησης του Ιράκ ανακοίνωσε την αποκατάσταση 70 μελών του πρώην κόμματος Ba'ath, συμπεριλαμβανομένων πανεπιστημιακών καθηγητών και δασκάλων καθώς και αξιωματικών των διαλυμένων ιρακινών ενόπλων δυνάμεων καθώς και αστυνομικών, που προσχώρησαν στον αγώνα κατά της Al Qaida του Ιράκ.

στραφούν εναντίον της μετά την κατατρόπωση της Al Qaida του Ιράκ⁹. Κάποια μέλη των κινήματων αφύπνισης μπορεί να είναι νέα όργανα δίωξης. Η ιρακινή κυβέρνηση διατάζει να προβεί σε σημαντικούς πολιτικούς συμβιβασμούς όσον αφορά στη σουνιτική αραβική αντίσταση αποκλείοντας μεγάλο αριθμό φυλάρχων και μελών της από τις κρατικές Ιρακινές Δυνάμεις Ασφαλείας.

Έτσι, είναι ορατός ο κίνδυνος του πολλαπλασιασμού των ενόπλων ομάδων στο Ιράκ, που υπονομεύουν την κυβερνητική νομιμοποίηση για χρήση βίας.

Ειδικότερα, στις εθνοτικά και θρησκευτικά μεικτές περιοχές (όπως για παράδειγμα στη Βαγδάτη, στη Babel, στη Diyala) εκφράζονται ανησυχίες ότι αυτές οι ομάδες των φυλάρχων και των εξεγερμένων αποτελούν πλέον ένα παραπάνω εμπλεκόμενο μέρος στις θρησκευτικές συγκρούσεις.

Τέλος, υπογραμμίζεται ότι το κίνημα «αφύπνισης» δεν είναι μονολιθική ομάδα. Αποτελείται από διάφορους παράγοντες με περισσότερη ή λιγότερη νομιμοποίηση στη σουνιτική κοινότητα και μπορεί να πυροδοτηθούν εντάσεις για οικονομική, πολιτική και στρατιωτική επιρροή.

3. «Αναστολή» των δραστηριοτήτων του Στρατού του Mehdi: Ο Στρατός του Mehdi ευθύνεται για τις δολοφονίες και την εκτόπιση των σουνιτών με αποσπάσματα θανάτου σε όλη τη χώρα. Στο πλαίσιο της εξέγερσης τήρησε χαμηλούς τόνους αποφεύγοντας την άμεση αντιπαράθεση με την Πολυεθνική Δύναμη του Ιράκ. Στα τέλη Αυγούστου 2007, ο Al Sadr διέταξε την αναστολή όλων των δραστηριοτήτων της οργάνωσης προκειμένου να εκδιωχθούν οι προδότες, να αποκατασταθεί η εσωτερική πειθαρχία και να βελτιωθεί η δημόσια εικόνα της.

Η ανανέωση της συμμετοχής του Στρατού του Mehdi στις συγκρούσεις, ειδικότερα στο Νότιο Ιράκ, δημιουργεί αμφιβολίες για τις προθέσεις του Al Sadr και / ή για την ικανότητά του να ελέγχει τα πλέον σκληροπυρηνικά στοιχεία του κινήματός του.

Ενώ στο παρελθόν τα αμερικανικά στρατεύματα επικέντρωναν τις προσπάθειές τους στην εξουδετέρωση των σουνιτικών ομάδων των εξεγερμένων τους τελευταίους μήνες έχουν στραφεί κατά των μελών του Στρατού του Mehdi (τις αποκαλούμενες «ειδικές ομάδες»), που αποσχίστηκαν από την οργάνωση. Επίσης, άρχισαν να συνεργάζο-

⁹ Ειδικότερα, στο μέτρο που το μοντέλο Anbar εφαρμόζεται στη Βαγδάτη και σε άλλες εθνοτικά μεικτές Επαρχίες η ιρακινή κυβέρνηση εξέφρασε την ανησυχία της και σε κάποιες περιπτώσεις τη ρητή αντίθεσή της: για παράδειγμα, τον Οκτώβριο του 2007 κάποιοι φύλαρχοι από την Al Anbar άρχισαν να επιχειρούν στη συνοικία Saidiyah της Βαγδάτης για να εξουδετερώσουν τους αντάρτες του Στρατού του Mehdi. Η ιρακινή κυβέρνηση καταδίκασε αυτήν την κίνηση και κατηγορήσε τους φυλάρχους για κατάχρηση εξουσίας, για συμμετοχή σε απαγωγές, δολοφονίες και εκβιασμούς.

νται σιωπηρά με μετριοπαθή στοιχεία του Στρατού του Mehdi για να σταθεροποιήσουν την κατάσταση ασφάλειας στις συνοικίες της Βαγδάτης. Αναφέρεται ότι αυτή η συνεργασία είχε ως συνέπεια τη μείωση των δολοφονιών με θρησκευτικά κίνητρα στη Βαγδάτη. Όμως, η εμπειρία του παρελθόντος αποκαλύπτει ότι μπορεί ο Al Sadr να διατηρεί τις δυνάμεις του στο ακέραιο αναμένοντας την αποχώρηση των αμερικανικών στρατευμάτων από το Ιράκ.

4. Θρησκευτικός διαχωρισμός: ... Αναλυτές υποστηρίζουν ότι μειώθηκε η βία στο Κεντρικό Ιράκ λόγω των μεγάλης κλίμακας θρησκευτικών εκκαθαρίσεων στις περιοχές που ήταν μεικτές, αποτελούμενες από σουνίτες και σίιτες. Για παράδειγμα, η Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών για το Ιράκ εκτιμά ότι *«μειώθηκαν σε κάποιο βαθμό οι συγκρούσεις στις περιοχές όπου οι πληθυσμιακές μετακινήσεις οδήγησαν σε αξιοσημείωτο διαχωρισμό του πληθυσμού με κριτήριο τη θρησκεία αφού είναι δύσκολο για τις αντιπαλες κοινότητες να διεισδύσουν σε κοινοτικούς θύλακες»*. Τούτο είναι ιδιαίτερα εμφανές στη Βαγδάτη. Σύμφωνα με αξιωματούχο των ΗΠΑ ενώ το 2003 ο πληθυσμός της Βαγδάτης αποτελείτο κατά πλειοψηφία (65%) από σουνίτες σήμερα αποτελείται κυρίως από σίιτες (75% έως 80%). Η γειτονιά Hurriyah, που ήταν μεικτή (με κατοίκους σουνίτες και σίιτες), σήμερα είναι αμιγώς σιιτική. Η περιοχή Rashid, όπου οι σουνίτες αποτελούσαν την πλειοψηφία σήμερα κατοικείται κυρίως (70%) από σίιτες. Σήμερα στη Βαγδάτη οι σίιτες αποτελούν την πλειοψηφία σε περισσότερες από τις μισές συνοικίες της πόλης και οι σουνιτικές περιοχές περιβάλλονται από σιιτικές. Αναφέρεται ότι η Βαγδάτη έχει χωριστεί και ότι *οι σουνίτες ζουν «σε γκέτο που περιβάλλονται από τοίχους ώστε να αποτρέπονται οι επιθέσεις των ανταρτών και οι βομβιστικές επιθέσεις με παγιδευμένα αυτοκίνητα»*. Στις υπόλοιπες μεικτές περιοχές, κυρίως στα νοτιο-δυτικά της πόλης, δεν έχει σταματήσει η θρησκευτική βία και καθημερινά ανακαλύπτονται σωροί αγνώστων, λιγότεροι σε σχέση με παλαιότερα.

Παρότι συνέπεια του θρησκευτικού διαχωρισμού είναι η μείωση των θρησκευτικών συγκρούσεων σε κάποιες περιοχές της Βαγδάτης, η θρησκευτική βία διατηρείται σε υψηλά επίπεδα σε άλλες περιοχές της πρωτεύουσας και της χώρας. Συνεχίζουν να επιχειρούν οι φορείς της θρησκευτικής βίας, για παράδειγμα η Al Qaida του Ιράκ, οι σίιτες αντάρτες και οι Ιρακινές Δυνάμεις Ασφαλείας, όπου κυριαρχούν οι σίιτες. Η Al Qaida του Ιράκ στοχεύει στην πρόκληση θρησκευτικής βίας μεταξύ των σιιτών του Ιράκ και των σουνιτικών κοινοτήτων καθώς και μεταξύ των Αράβων και των Κούρδων. Το φαινόμενο αυτό συνεχίζεται. Και ενώ, σε αντίθεση με το 2006, δεν προκάλεσαν εκτεταμένη θρησκευτική βία οι αξιοσημείωτες βομβιστικές επιθέσεις σε τζαμιά σιιτών, όπως ο

βομβαρδισμός του τζαμιού στη Samarra στις 13.6.2007 και του τζαμιού Al-Khailani στη Rusafa στις 19.6.2007, αναμένεται να συνεχίσει η Al Qaida του Ιράκ παρόμοιες επιχειρήσεις και να είναι υψηλό το επίπεδο της θρησκευτικής βίας στο Ιράκ τους επόμενους έξι έως δώδεκα μήνες.

5. Πολιτική συμφιλίωση: Τα αμερικάνικα στρατεύματα και οι ανεξάρτητοι εμπειρογνώμονες συμφωνούν ότι η στρατιωτική δύναμη δεν επαρκεί για να θέσει τέλος στη βία που έχει ξεσπάσει στο Ιράκ ... Όπως εκτιμά ο Vali Nasr, εμπειρογνώμονας του Συμβουλίου Εξωτερικών Σχέσεων για τη Μέση Ανατολή: *«το πολιτικό αδιέξοδο προκαλεί το πρόβλημα ασφάλειας, επομένως για να σταματήσουν οι συγκρούσεις πρέπει να επιλυθεί το πολιτικό αδιέξοδο»*.

Μέχρι σήμερα είναι περιορισμένη η πολιτική συμφιλίωση των αντιμαχόμενων μερών του Ιράκ. Στα τέλη Αυγούστου 2007 εξέχοντες άραβες σουνίτες και σιίτες και κούρδοι πολιτικοί αρχηγοί υπέγραψαν συμφωνία ενότητας που προβλέπει την απόλυση χιλιάδων κρατούμενων στους οποίους δεν είχαν απαγγελθεί κατηγορίες. Η συμφωνία αυτή σηματοδότησε τις προσπάθειες για την ενίσχυση της εθνικής συμφιλίωσης.

Όμως, δεν έχει σημειωθεί πρόοδος στην υιοθέτηση νομοθεσίας για θέματα κρίσιμα για τη σταθερότητα στο Ιράκ (για παράδειγμα, για την ανατροπή της Από-Μπασαθικοποίησης, για τις εκλογές των Επαρχιών, για τη χορήγηση αμνηστίας στους εξεγερμένους, για τον αφοπλισμό των ανταρτών και για την αναθεώρηση του συντάγματος). *Οι ΗΠΑ κάλεσαν την ιρακινή ηγεσία να επωφεληθεί από τη βελτίωση της κατάστασης ασφαλείας για να προάγει τη συμφιλίωση, σημειώνοντας ότι σε διαφορετική περίπτωση το Ιράκ κινδυνεύει «να επιστρέψει στις βίαιες καταστάσεις του παρελθόντος»*.

Η αποχώρηση πολλών πολιτικών ομάδων από την κυβέρνηση αποδυνάμωσε την «κυβέρνηση εθνικής ενότητας» του πρωθυπουργού Al Maliki και έσβησε κάθε ελπίδα για συμφιλίωση. Το αδιέξοδο για την τύχη τριών ανώτατων στρατιωτικών αξιωματούχων του καθεστώτος του Σ. Χουσεΐν, που κρίθηκαν ένοχοι για εγκλήματα πολέμου, επιβαρύνει την ήδη αποδυναμωμένη κυβέρνηση¹⁰.

¹⁰ Τον Ιούνιο του 2007 το Ανώτατο Δικαστήριο του Ιράκ καταδίκασε στην εσχάτη των ποινών τους Ali-Hassan Al Majid («ο χημικός Ali»), Hussein Rashid Al-Takriti, ανώτατο αξιωματούχο των ενόπλων δυνάμεων και τον πρώην υπουργό Άμυνας Sultan Hashem για το ρόλο που διαδραμάτισαν στην εκστρατεία γενοκτονίας «Anfal» κατά την οποία έχασαν τη ζωή τους 180.000 άνθρωποι. Το Σεπτέμβριο του 2007 το Εφετείο επικύρωσε την πρωτοδικώς εκδοθείσα απόφαση. Αλλά εξέχοντες σουνίτες, συμπεριλαμβανομένου του Αντιπροέδρου της κυβέρνησης Tareq Al-Hashemi, επιμένουν ότι ο Sultan Hashem ήταν στρατιώτης καριέρας που εκτελούσε διαταγές της πολιτικής ηγεσίας. Υποστηρίζουν ότι η μη εκτέλεση της θανατικής ποινής θα ενδυναμώσει τη διαδικασία εθνικής συμφιλίωσης, ενώ η εκτέλεσή της θα έχει αντίθετο αποτέλεσμα πείθοντας τους σουνίτες ότι πρόκειται για εκδίκηση που στρέφεται εναντίον τους. Ο Αντιπρόε-

... Το Νοέμβριο του 2007 οι κυβερνητικοί θεσμοί ήταν αδύναμοι, αναποτελεσματικοί και διαπνεόμενοι από θρησκευτικά κίνητρα¹¹. Οι εμπειρογνώμονες διαβλέπουν κίνδυνο κατάτμησης του Ιράκ σε φέουδα των διαφόρων πολεμάρχων μετατρέποντάς το σε «ανύπαρκτο κράτος»¹². Η κεντρική κυβέρνηση ασκεί περιορισμένο έλεγχο στις ολοένα διασπώμενες ένοπλες ομάδες που μάχονται για τον έλεγχο της χώρας. Επίσης, καλείται να αντιμετωπίσει έντονα φαινόμενα διαφθοράς και την αυξανόμενη εγκληματικότητα. Είναι υψηλό το ποσοστό της λαϊκής δυσπιστίας στους κρατικούς θεσμούς και στην ικανότητά τους να παρέχουν βασικές υπηρεσίες. *Σύμφωνα με την πλέον πρόσφατη έκθεση των ΗΠΑ για το Ιράκ (Οκτώβριος 2007) η αναποτελεσματικότητα της κυβέρνησης όπου κυριαρχούν οι σιίτες αποτελεί τον κύριο λόγο της έλλειψης προόδου στη διαδικασία της εθνικής συμφιλίωσης.*

Ένδειξη της περιορισμένης ικανότητας της κυβέρνησης είναι η αδυναμία της αξιοποίησης των πόρων ανασυγκρότησης. Έως τα τέλη του 2007 δεν είχε απορροφηθεί σημαντικό ποσό από τα δέκα δισεκατομμύριο δολάρια ΗΠΑ που δόθηκαν για σημαντικά σχέδια. Σύμφωνα με την οργάνωση Oxfam οι Ιρακινοί υποφέρουν από την έλλειψη τροφίμων, στέγης, δικτύων ύδρευσης και εγκαταστάσεων υγιεινής, φροντίδας της υγείας, υπηρεσιών παιδείας και απασχόλησης. 15% των Ιρακινών αδυνατούν να εξασφαλίσουν τη διατροφή τους και έχουν ανάγκη την ανθρωπιστική βοήθεια, 70% των

δρος της κυβέρνησης Al-Hashemi απείλησε με παραίτηση στην περίπτωση εκτέλεσης της θανατικής ποινής. Μια άλλη πτυχή ασυμφωνίας αφορά στις εξουσίες του Ιρακινού πολιτικού συστήματος στις περιπτώσεις εκτέλεσης της θανατικής ποινής. Ο Al-Hashemi επιμένει ότι σύμφωνα με το Σύνταγμα το Προεδρικό Συμβούλιο, στο οποίο μετέχει με τον πρόεδρο Jalal Talabani και το σιίτη Αντιπρόεδρο Adel Abd Al-Mehdi, είναι σε τελευταίο βαθμό το αρμόδιο όργανο να υπογράψει το διάταγμα για την εκτέλεση της θανατικής ποινής. Αντίθετα, ο πρόεδρος της κυβέρνησης Al-Maliki υποστηρίζει ότι τούτο δεν ισχύει όταν πρόκειται για αποφάσεις ειδικών δικαστηρίων. Ο πρόεδρος Talabani, πρώην δικηγόρος υπερασπιστής των δικαιωμάτων του ανθρώπου αντιτίθεται στη θανατική ποινή και αρνείται να υπογράψει οιαδήποτε σχετική απόφαση. Δεν έχει εκδοθεί ακόμη απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου για τη δικαστική επανεξέταση της υπόθεσης. Στις 12.11.2007 τα αμερικανικά στρατεύματα, που είναι υπεύθυνα για την κράτηση των τριών αντρών, αρνήθηκαν να τους παραδώσουν στην Ιρακινή κυβέρνηση προκειμένου για την εκτέλεση της θανατικής ποινής επειδή οι αρμόδιες εθνικές αρχές δεν είχαν επιλύσει τις νομικές και διαδικαστικές διαφωνίες τους.

¹¹ Η έγκριση του πρωθυπουργού Al-Maliki για την παραπομπή σε δίκη δύο ανώτερων σιιτών αξιωματούχων του Υπουργείου Υγείας κατηγορούμενων για δολοφονία και απαγωγές εκατοντάδων σουνιτών, συμπεριλαμβανομένων των νοσοκομείων της Βαγδάτης, θα είναι κρίσιμο τεστ για τον τρόπο με τον οποίο το Ιρακινό δικαστικό σύστημα αντιμετωπίζει τα εγκλήματα που διαπράττονται με θρησκευτικά κίνητρα.

¹² Με βάση δώδεκα πολιτικούς, οικονομικούς, στρατιωτικούς και κοινωνικούς δείκτες για την κρατική οντότητα, το Ιράκ χαρακτηρίζεται ως η δεύτερη πλέον ασταθής χώρα του κόσμου για το 2007. Σύμφωνα με τον καθηγητή Marc Lynch του πανεπιστημίου Georges Washington η στρατηγική μείωσης της βίας με συμφωνίες με κυρίαρχες ομάδες που ασκούν την εξουσία σε τοπικό επίπεδο οδηγεί στην ίδρυση «κράτους πολεμάρχων, κατά το πρότυπο της Βασόρας, όπου η εξουσία μεταβιβάζεται σε τοπικούς αντάρτες, συμμορίες, φυλές και διαχειριστές εξουσίας και το κεντρικό κράτος υπάρχει μόνον κατ' όνομα».

ιρακινών δεν έχουν πρόσβαση σε δίκτυο ύδρευσης (το 2003 το αντίστοιχο ποσοστό ανερχόταν στο 50%), 80% των ιρακινών δεν έχουν πρόσβαση σε εγκαταστάσεις υγιεινής, 28% των παιδιών υποσιτίζονται (το αντίστοιχο ποσοστό πριν την εισβολή του 2003 ανερχόταν σε 19%) και 92% των παιδιών δεν έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση κυρίως λόγω του κλίματος φόβου που επικρατεί στη χώρα.

... Σύμφωνα με την Κουρδική Συμμαχία η αναβολή του δημοψηφίσματος για το καθεστώς του Κιρκούκ και των υπόλοιπων αμφισβητούμενων περιοχών οφείλεται σε τεχνικούς και όχι σε πολιτικούς λόγους.

6. Παράδοση της ασφάλειας στο Νότιο Ιράκ και κλιμάκωση της ενδο-σπιτικής βίας: Το 2003, μετά την πτώση του καθεστώτος του Σ. Χουσεΐν, ανατέθηκε στις βρετανικές δυνάμεις η διαχείριση της κατάστασης ασφάλειας στις τέσσερις νότιες Επαρχίες της Βασόρα, Muthanna, Missan και Thi – Qar και στις πολωνικές δυνάμεις η διαχείριση της κατάστασης ασφάλειας στις υπόλοιπες πέντε νότιες Επαρχίες. Η διαχείριση της κατάστασης ασφάλειας παραδόθηκε στον Προσωρινό Έλεγχο των Ιρακινών στις Επαρχίες Muthanna (13.7.2006), Thi-Qar (22.9.2006), Najef (20.12.2006), Missan (28.4.2007) και Kerbala (29.10.2007). Στις 3.9.2007 οι βρετανικές δυνάμεις αποχώρησαν από την πόλη Βασόρα και πλέον σταθμεύουν στην αεροπορική βάση που βρίσκεται εκτός της πόλης. Οι διοικητές των βρετανικών στρατευμάτων δήλωσαν ότι είναι έτοιμοι να επιστρέψουν στην πόλη εάν κριθεί αναγκαίο. Μετά την παράδοση της Βασόρα στον Προσωρινό Έλεγχο των Ιρακινών, που προγραμματίζεται για το Δεκέμβριο του 2007, ο ρόλος του Ηνωμένου Βασιλείου θα περιοριστεί στην «επιτήρηση της κατάστασης ασφάλειας».

...Γενικά, ο πληθυσμός του Νοτίου Ιράκ χαρακτηρίζεται από ομοιογένεια, αποτελούμενος κυρίως από σίτες άραβες. Αν και σε όλες τις νότιες Επαρχίες ένοπλες ομάδες σουνιτών και σιτών οργάνωσαν αντι-συμμαχικές επιχειρήσεις, η αποχώρηση των αλλοδαπών στρατευμάτων έχει ως αποτέλεσμα την αξιοσημείωτη μείωση των επιθέσεων κατά της Πολυεθνικής Δύναμης του Ιράκ.

Όμως, η αποχώρηση των βρετανικών δυνάμεων από το Νότιο Ιράκ πυροδότησε τη θρησκευτική και ενδο-θρησκευτική βία στην περιοχή, ειδικά όταν ο Στρατός του Mehdi μετακινήθηκε στο νότο λόγω των επιχειρησιακών κινήσεων των αμερικάνικων στρατευμάτων στο Κεντρικό Ιράκ. Οι νότιες Επαρχίες αποτελούν πεδίο μάχης αντίπαλων σιτών ανταρτών που διεκδικούν πολιτική εξουσία και θρησκευτική νομιμοποίηση, ενεργειακούς πόρους (πετρέλαιο), έλεγχο των διαδρομών λαθραίας διακίνησης πετρελαίου, χαλκού και ναρκωτικών. Οι δύο σημαντικοί πρωταγωνιστές είναι ο αφοσιωμένος στο

σκληροπυρηνικό κληρικό Muqtada Al-Sadr Στρατός του Mehdi και η Οργάνωση Badr, που συνδέεται με το Ανώτατο Ισλαμικό Ιρακινό Συμβούλιο, το κυρίαρχο κόμμα στην κυβερνητική συμμαχία του πρωθυπουργού Al-Maliki. Η Οργάνωση Badr ελέγχει τις δυνάμεις ασφαλείας σε πολλές νότιες Επαρχίες...

Τους τελευταίους μήνες κλιμακώθηκε η βία στο Νότιο Ιράκ. Σύμφωνα με την τελευταία τετραμηνιαία έκθεση του Πενταγώνου για το Ιράκ η κατάσταση ασφάλειας στο νότο «επιδεινώθηκε τον Αύγουστο του 2007», μήνα κατά τον οποίο δολοφονήθηκαν δύο κυβερνήτες. Σε διάφορες πόλεις ξέσπασαν συγκρούσεις μεταξύ του Στρατού του Mehdi και των ανταρτών της Οργάνωσης Badr και της αστυνομίας που συνδέεται με την Οργάνωση Badr. Η μετακίνηση του Στρατού του Mehdi στο Νότιο Ιράκ πυροδότησε συγκρούσεις μεταξύ των ανταρτών και της Πολυεθνικής Δύναμης του Ιράκ / Ιρακινών Δυνάμεων Ασφαλείας. Αναφέρεται επίσης ότι το Ιράν δραστηριοποιείται εντονότερα στην εκπαίδευση, στον εξοπλισμό και στη χρηματοδότηση των σιιτών ανταρτών.

Σύμφωνα με κάποιους αναλυτές η σταδιακή αποχώρηση των βρετανικών δυνάμεων και η πρόοδος της διαδικασίας για τη διενέργεια εκλογών στις Επαρχίες, που προγραμματίζονται για το 2008, ενέχουν τον κίνδυνο πυροδότησης ενδο-θρησκευτικού εμφύλιου πολέμου που μπορεί να αποσταθεροποιήσει τη σιιτική συμμαχία του πρωθυπουργού Al-Maliki που κυβερνά τη χώρα.

7. Ασφάλεια των αμάχων: *α) Απώλειες αμάχων:* ...Τους τελευταίους μήνες παρατηρείται μείωση των επιθέσεων, των δολοφονιών με θρησκευτικά κίνητρα και εν γένει των απωλειών των αμάχων. Από τα διαθέσιμα στοιχεία προκύπτει ότι αυξήθηκαν οι απώλειες σε αμάχους στα τέλη του 2006, ενώ μειώθηκαν γενικά το 2007. Ο Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ διαπίστωσε ... ότι «ο Σεπτέμβριος του 2007 ήταν ο μήνας με τις λιγότερες απώλειες αμάχων για το 2007».

... Παρόλη τη μείωση των απωλειών των αμάχων, σημαντικός αριθμός ιρακινών πολιτών σκοτώνεται καθημερινά ... Στην έκθεση του Οκτωβρίου 2007 ο Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ υπογράμμισε ότι: *«τόσο οι σουνιτικές όσο και οι σιιτικές ένοπλες δυνάμεις ευθύνονται για συστηματικές, εκτεταμένες και αδιάκριτες επιθέσεις κατά των πολιτών με επιθέσεις αυτοκτονίας, απαγωγές και εξω-δικαστικές εκτελέσεις. Η βία έχει πλήξει όλες τις εθνοτικές ομάδες και κοινότητες του Ιράκ, συμπεριλαμβανομένων των μειονοτικών ομάδων. Πολλοί άμαχοι σκοτώθηκαν στο πλαίσιο στρατιωτικών επιχειρήσεων της Πολυεθνικής Δύναμης κατά των εξεγερμένων ή των ανταρτών».*

...

β) Πληθυσμιακές μετακινήσεις και επιστροφή προσφύγων και εσωτερικά εκτοπισμένων: ... Από το Φλεβάρη του 2006 (βομβαρδισμός στη Samarra) έως τα τέλη Οκτωβρίου 2007 είχαν εκτοπιστεί 1.128.440 πολίτες, συμπεριλαμβανομένων 596.220 στο Κεντρικό Ιράκ και 368.820 στο Νότιο Ιράκ. Όλο και συχνότερα, οι Επαρχίες κλείνουν τα σύνορά τους στους εσωτερικά εκτοπιζόμενους επικαλούμενες λόγους ασφαλείας και αδυναμία απορρόφησης των μετακινούμενων πληθυσμών.

Δεν υπάρχουν ακριβή στοιχεία για τον αριθμό όσων επέστρεψαν στο Κεντρικό Ιράκ. Αναφέρεται όμως ότι αρκετοί εσωτερικά εκτοπισμένοι και πρόσφυγες επέστρεψαν στον προηγούμενο τόπο ή περιοχή διαμονής τους, κυρίως στη Βαγδάτη. Η έλλειψη επικαιροποιημένων στοιχείων και επιτήρησης του επαναπατρισμού καθώς και πληροφοριών και αναφορών για τα δρομολόγια που επέλεξαν οι ενδιαφερόμενοι και τις περιοχές όπου επέστρεψαν καθιστούν δύσκολη την επαλήθευση του ασφαλούς, αξιοπρεπούς και πράγματι ηθελημένου χαρακτήρα της επιστροφής¹³.

Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες εξετάζει τις τάσεις, τα κίνητρα και τη βιωσιμότητα του πρόσφατου επαναπατρισμού. Από ενδείξεις προκύπτει ότι οι πολίτες δεν επιστρέφουν στις περιοχές καταγωγής τους, αλλά σ' αυτές που ελέγχει η θρησκευτική ομάδα που ανήκουν. Οι συνεντεύξεις αποκαλύπτουν ότι ελάχιστοι επέστρεψαν λόγω της βελτίωσης της κατάστασης ασφαλείας. Όσοι επαναπατρίστηκαν από τις γειτονικές χώρες επικαλέστηκαν τα οικονομικά προβλήματα (εξάντλησαν τις αποταμιεύσεις τους) και / ή αδυναμία ανανέωσης των θεωρήσεων εισόδου¹⁴. Άλλοι φαίνεται ότι επέστρεψαν λόγω της ανεπάρκειας των παρεχομένων υπηρεσιών στις περιοχές όπου είχαν εκτοπιστεί και /ή επειδή ήθελαν να επωφεληθούν από το επίδομα επανένταξης που χορηγεί η ιρακινή κυβέρνηση σε όσους επιστρέφουν στη Βαγδάτη (περίπου 800 δολάρια ΗΠΑ).

Παρά τα προαναφερόμενα στοιχεία κάποιες πηγές ισχυρίζονται ότι ο αριθμός των επαναπατριζόμενων μειώθηκε το Νοέμβριο του 2007.... Σημειώνεται ότι η ιρακινή κυβέρνηση απηύθυνε έκκληση στους πρόσφυγες που ζουν σε κάποιες χώρες να μην επιστρέψουν ακόμη στην πατρίδα τους γιατί το Ιράκ δεν μπορεί να ανταποκριθεί στις ανάγκες υποδοχής και στέγασής τους....

¹³ Σύμφωνα με το Υπουργείο Εκτόπισης και Μετανάστευσης της κυβέρνησης του Ιράκ από το Φλεβάρη έως τον Οκτώβριο του 2007 επέστρεψαν στη Βαγδάτη 3.460 εσωτερικά εκτοπισμένοι ενώ άλλοι 6.000 αναμένουν να καταγραφούν. Όσον αφορά στους πρόσφυγες, το Υπουργείο εκτιμά ότι έχουν επιστρέψει από τη Συρία 30.000 οικογένειες.

¹⁴ Αναφέρεται ότι τον Οκτώβριο του 2007 επέστρεψαν περισσότεροι από 46.000 Ιρακινοί κυρίως από τη Συρία. Κάποιοι επαναπατρίστηκαν λόγω της βελτίωσης της κατάστασης ασφαλείας και άλλοι λόγω των αυστηρών προϋποθέσεων που επέβαλε η Συρία από τον Οκτώβριο για τη χορήγηση θεωρήσεων εισόδου στους Ιρακινούς.

III. Κατάσταση ασφάλειας στο Κεντρικό Ιράκ¹⁵

1. Επαρχία της Βαγδάτης: Το Σχέδιο Ασφάλειας για τη Βαγδάτη¹⁶, η προσωρινή αναστολή των δραστηριοτήτων του Στρατού του Mehdi και το προχωρημένο στάδιο του διαχωρισμού με κριτήριο τη θρησκεία είχαν ως συνέπεια τη μείωση της βίας στη Βαγδάτη. Σε κάποιες περιοχές της πόλης αποκαταστάθηκε η φυσιολογική ζωή: περισσότερα καταστήματα ανοίγουν και οι πολίτες κυκλοφορούν στους δρόμους και στις αγορές. Παρόλες αυτές τις θετικές εξελίξεις η Βαγδάτη παραμένει η βιαιότερη περιοχή του Ιράκ. *Στις θρησκευτικά μεικτές περιοχές, κυρίως στις δυτικές συνοικίες, συνεχίζουν να διαπράττονται δολοφονίες με θρησκευτικά κίνητρα και καθημερινά ανακαλύπτονται σωροί δολοφονημένων, συχνά με σημάδια βασανιστηρίων.* Δεδομένης της επιχειρησιακής δράσης μη κρατικών οργάνων και της ικανότητάς τους να καλύπτουν το κενό ασφάλειας που δημιουργεί η αποχώρηση των αμερικανικών στρατευμάτων είναι πραγματικό ενδεχόμενο η ανανέωση της θρησκευτικής βίας.

Όμως, παρότι τους τελευταίους μήνες μειώθηκε ο αριθμός των επιθέσεων και δεν σημειώθηκαν περιστατικά μαζικής απώλειας αμάχων η Πολυεθνική Δύναμη του Ιράκ / Ιρακινές Δυνάμεις Ασφαλείας είναι στόχος καθημερινών βομβιστικών επιθέσεων, ανατινάξεων παγιδευμένων αυτοκινήτων, επιθέσεων αυτοκτονίας, επιθέσεων με ελαφρά όπλα και όλμους. Οι στρατιωτικές επιθέσεις της Πολυεθνικής Δύναμης του Ιράκ καθώς και οι αεροπορικές επιχειρήσεις και οι επιχειρήσεις έρευνας προκαλούν το θάνατο αμάχων και οι ιδιωτικές εταιρείες ασφάλειας κατηγορούνται για υπερβολική χρήση βίας και για τον τραυματισμό ή το θάνατο αμάχων.

Κυβερνητικοί αξιωματούχοι και υπάλληλοι, πολιτικοί, μέλη θρησκευτικών μειονοτήτων, δημοσιογράφοι, εργαζόμενοι στα μέσα μαζικής ενημέρωσης καθώς και άλλοι επαγγελματίες είναι στόχος απαγωγών και δολοφονιών. Συνεχώς αποκαλύπτονται περιπτώσεις εξω-δικαστικών εκτελέσεων και βασανιστηρίων για τις οποίες ευθύνονται οι Ιρακινές Δυνάμεις Ασφαλείας.

.....

4. Επαρχίες Kirkuk και Ninewa: Πρόκειται για τις αποκαλούμενες «αμφισβητούμενες περιοχές», των οποίων το καθεστώς θα ρυθμιστεί κατά τα οριζόμενα στο άρ-

¹⁵ **Για την κατάσταση της ασφάλειας στις Επαρχίες Al Anbar, Diyala, Salah Al-Din του Κεντρικού Ιράκ και στις Επαρχίες Basrah, Diwaniyah, Missan, Wassit, Muthanna, Thi-Qar, Kerbala, Najef , Babek του Νοτίου Ιράκ βλέπε το συνημμένο αγγλικό κείμενο.**

¹⁶ Το σχέδιο καταρτίστηκε από την Πολυεθνική Δύναμη του Ιράκ/Ιρακινές Δυνάμεις Ασφαλείας και στοχεύει στην απομάκρυνση των εξτρεμιστών από τις συνοικίες της πόλης, στην αποκατάσταση της ασφάλειας με 24ωρη παρουσία στους δημόσιους και κοινόχρηστους χώρους πριν την παράδοση της πόλης στις Ιρακινές Δυνάμεις Ασφαλείας. Θα πρέπει ταυτόχρονα να ενισχυθεί η οικονομική ζωή της πόλης και να αναληφθούν πρωτοβουλίες ανασυγκρότησης ώστε να βελτιωθεί η ποιότητα της ζωής των πολιτών της.

θρο 140 του Συντάγματος. Διάφορες ομάδες διεκδικούν τον έλεγχο των αμφισβητούμενων περιοχών, ειδικότερα του Κιρκούκ του οποίου το υπέδαφος είναι πλούσιο σε κοιτάσματα πετρελαίου. Οι εξτρεμιστές πυροδοτούν θρησκευτική βία σε Άραβες και Κούρδους και, στις περιοχές όπως είναι το Κιρκούκ και η Tal Afar, στους Τουρκμένους. Η Al-Qaida του Ιράκ αναδιπλώθηκε στις Επαρχίες Kirkuk και Ninewa μετά την πίεση που άσκησαν η Πολυεθνική Δύναμη του Ιράκ / Ιρακινές Δυνάμεις Ασφαλείας καθώς και οι φυλετικές συμμαχίες στη Βαγδάτη, στην Al-Anbar και σε περιοχές των Επαρχιών Babel, Diyala και Salah Al-Din. Η βία σε αυτές τις περιοχές κλιμακώνεται. Στις 5.11.2007 η Πολυεθνική Δύναμη του Ιράκ/Ιρακινές Δυνάμεις Ασφαλείας οργάνωσαν σημαντική επιχείρηση ασφάλειας στις Επαρχίες Ninewa, Kirkuk, Salah Al-Din και Diyala για να αντιμετωπίσουν τη δράση της Al Qaida.

Έκθεση της οργάνωσης International Crisis Group παρομοιάζει το Κιρκούκ με τη Βαγδάτη: *«όπου οι Άραβες, οι Κούρδοι, οι τουρκμένοι και οι ασσυροχαλδαίοι που συμβιώνουν στις συνοικίες, που δεν είναι εθνοτικά κατακερματισμένες, αντιμετωπίζουν εχθρικά τα μέλη οιασδήποτε κοινότητας που είναι μειονότητα»*.

Κάποιοι παρατηρητές σημειώνουν ότι οι εντάσεις στις εθνοτικές ομάδες για τις αμφισβητούμενες περιοχές μπορεί να μετατραπούν σε εμφύλιο πόλεμο, με κίνδυνο επέκτασης στο Κουρδιστάν.

Στην Επαρχία Ninewa ... στόχος των εξεγερμένων είναι οι Κούρδοι και άλλες μειονότητες όπως οι Yazidis και οι Χριστιανοί. Και στις δύο Επαρχίες εκρήγνυνται παγιδευμένα με βόμβες αυτοκίνητα, σημειώνονται επιθέσεις αυτοκτονίας και εκτελέσεις. Στοχοποιημένες απαγωγές και δολοφονίες πλήττουν τους κυβερνητικούς αξιωματούχους, τους πολιτικούς, τους θρησκευτικούς και φυλετικούς αρχηγούς, τα μέλη των μειονοτικών ομάδων¹⁷, τους δημοσιογράφους και άλλους επαγγελματίες, όσους συνδέονται με την Πολυεθνική Δύναμη του Ιράκ / Ιρακινές Δυνάμεις Ασφαλείας, εργαζόμενους ανθρωπιστικών οργανώσεων και μέλη του προηγούμενου καθεστώτος. Σε τακτική βάση στόχος επιθέσεων είναι τα γραφεία της Πατριωτικής Ένωσης του Κουρδιστάν και του Δημοκρατικού Κόμματος του Κουρδιστάν. Επίσης, τακτικά ανακαλύπτονται σοροί δολοφονημένων με σημάδια βασανιστηρίων. Σε κάποιες περιπτώσεις άμαχοι σκοτώθηκαν

¹⁷ Σύμφωνα με την έκθεση που εξέδωσε το Σεπτέμβριο του 2007 η Αποστολή του ΟΗΕ για την Ανθρωπιστική Βοήθεια στο Ιράκ «μειονότητες όπως οι Χριστιανοί, οι Yazidis και οι Shabaks συνεχίζουν να αποτελούν στόχο της βίας στη Μοσούλη». Σύμφωνα με το Συμβούλιο Ιρακινών Μειονοτήτων στα χωριά των Shabak διανεμήθηκαν φυλλάδια που τους απειλούσαν με θάνατο αν δεν αναχωρούσαν από τις εστίες τους. Αναφέρεται ότι μεταξύ του Απριλίου και του Μαΐου δολοφονήθηκαν 20 μέλη της κοινότητας των Shabaks και ότι στις 2.5.2007 ένοπλοι σκότωσαν δύο Yazidis στη Μοσούλη.

κατά τη διάρκεια στρατιωτικών και αεροπορικών επιχειρήσεων και επιχειρήσεων έρευνας της Πολυεθνικής Δύναμης του Ιράκ/Ιρακινών Δυνάμεων Ασφαλείας.